

SŁOWO WSTĘPNE

ILONA CZAMAŃSKA

Drugi zeszyt specjalny „Balcanica Posnaniensia. Acta et studia” – „Ius Valachicum 2”, związany jest z zakończeniem projektu badawczego *Wołosi w europejskiej i polskiej przestrzeni kulturowej. Migracje – osadnictwo – dziedzictwo kulturowe*, realizowanego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Nauk Humanistycznych (numer projektu 0604/NPRH/H12/82/2014).

W pierwszym zeszycie specjalnym „Ius Valachicum 1”, opublikowanym w 2015 roku, pokazywaliśmy przede wszystkim problemy wymagające dalszych badań i wyjaśnień, sformułowane w 2013 roku w ramach przygotowań do projektu. Niniejszy zeszyt stanowi w pewnym sensie jego zamknięcie, co jednak traktujemy nie jako definitywne zamknięcie badań, lecz finalizację pewnego ich etapu, związaną z zakończeniem finansowania projektu NPRH.

W ciągu pięciu lat trwania projektu uruchomiono bazę miejscowości wołoskich dostępną pod adresem: <https://vlachs-project.eu>, która jest i będzie stale uzupełniana. Opublikowano 25 artykułów, w większości na łamach specjalnej rubryki *Ius valachicum*, zamieszczanej w zwyczajnych numerach „Balcanica Posnaniensia. Acta et studia”. Rubryka ta również nie zostanie zamknięta, zachęcając badaczy problemu do kolejnych publikacji. Jesteśmy dobrej myśli, że to nastąpi, ponieważ w trakcie prac nad projektem udało się stworzyć bardzo dobry i znakomicie współdziałający zespół, złożony zarówno z badaczy polskich, jak i zagranicznych.

W niniejszym tomie publikujemy kolejne 15 artykułów z różnych dziedzin nauki (historia, językoznawstwo, socjologia, muzykologia, klimatologia), przygotowanych na podstawie materiałów zebranych w czasie trwania projektu. Mają one charakter podsumowujący badania prowadzone na poszczególnych odcinkach, pokazują też realne znaczenie budowanej przez zespół bazy danych.

Chciałabym w tym miejscu podziękować wszystkim badaczom – realizatorom projektu za znakomitą współpracę i rzetelne nowatorskie często badania. Osobne podziękowania należą się działaczom lokalnych stowarzyszeń: Związku Górali Śląskich, Związku Podhalan, Muzeum w Wiśle, Muzeum w Sanoku, a w szczególności panu Piotrowi Kohutowi, panu Józefowi Michałkowi, pani Małgorzacie Kiereś oraz najlepszemu gajdoszowi w Karpatach – panu Lubie Tatarce. Bez ich pomocy, przy najlepszych chęciach, niewiele byśmy zdziałali. Mam nadzieję, że mimo formalnego zakończenia projektu, nasza współpraca się nie skończy.

Jeszcze kilka uwag natury technicznej. Ze względu na wieloznaczność pojęć w wydawnictwie zastosowano nazwy Wołosi i Vlasi w następujących znaczeniach:

Wołosi – 1. mieszkańcy gospodarstw Wołoszczyzny i Mołdawii; 2. ogólna nazwa wszystkich grup etnicznych i społeczno-prawnych; 3. osadnicy prawa wołoskiego na ziemiach polskich (ewentualnie możliwe też określenie Własi).

Vlasi – 1. pasterze bałkańscy i środkowoeuropejscy posiadający charakterystyczną strukturę społeczną i status prawny (niezależnie od języka); 2. grupy etniczne i językowe określające się tym mianem.

Ponadto zastosowano nazwy własne i nazwy nadane, ale powszechnie używane poszczególnych grup językowych, narodowościowych i społecznych np. Arumuni (nazwa powszechnie używana w Polsce) lub Armăni (nazwa używana przez tę grupę etniczno-językową), Maurovlasi (w średniowieczu romańscy pasterze w Dalmacji i Chorwacji), Morlacy (zeslawizowani potomkowie Maurovlachów w państwie weneckim).

Prof. dr hab. Ilona Czamańska

Kierownik projektu: *Wołosi w europejskiej i polskiej przestrzeni kulturowej.*
Migracje – osadnictwo – dziedzictwo kulturowe